

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ВСТАВНИХ СЛІВ І КОНСТРУКЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА ЇХ
ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

Виконав: студент 2 курсу,
групи 8.0352-ап-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та
літератури (переклад включно) –
перша англійська
освітньо-професійної програми
Патюпкіна Єлизавета Андріївна

Керівник д.ф.н., проф.Зацний Ю.А.

Рецензент к.ф.н., Погонець В. В.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет іноземної філології _____
Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови _____
Освітній рівень магістр _____
Спеціальність 035 Філологія _____
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) –
перша англійська
Освітньо–професійна програма Переклад (англійський) _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри теорії та практики
перекладу з англійської мови**

Запольських С.П. _____

« _____ » _____ 2023 року

ЗАВДАННЯ

**НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
ПАТЮПКИНОЇ ЄЛИЗАВЕТИ АНДРІЇВНИ**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту)
«Комунікативно-прагматичні особливості вставних слів і конструкцій в
англійській мові та їх переклад українською мовою»

керівник кваліфікаційної роботи Зацний Юрій Антонович, д.ф.н., професор,
професор кафедри

затверджені наказом ЗНУ від «11» квітня 2023 року № 516-с (для заочної
форми)

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 30.11.2023 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту):

Виявлені комунікативно-прагматичні особливості вставних слів і конструкцій
в англійській мові.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно
розробити) 1)проаналізувати комунікативні функції вставних слів та
конструкцій в англійській мові; 2)дослідити особливості вставних слів та
конструкцій у різних контекстах.; 3)проаналізувати стратегії перекладу
вставних слів та конструкцій українською мовою.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Зацний Ю ,д.ф.н., проф.	09.06.2023	09.06.2023
Розділ 1	Зацний Ю ,д.ф.н., проф.	02.09.2023	02.09.2023
Розділ 2	Зацний Ю ,д.ф.н., проф.	01.10.2023	01.10.2023
Висновки	Зацний Ю ,д.ф.н., проф.	20.10.2023	20.10.2023

6. Дата видачі завдання 09.06.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз; укладання бібліографії	лютий – квітень 2023	виконано
2	Добір фактичного матеріалу	травень 2023	виконано
3	Написання вступу	червень 2023	виконано
4	Написання теоретичного розділу	вересень 2023	виконано
5	Написання практичного розділу	жовтень 2023	виконано
6	Формулювання висновків	жовтень 2023	виконано
7	Проходження нормоконтролю	листопад 2023	виконано
8	Одержання відгуку та рецензії	листопад–грудень 2023	виконано
9	Захист	грудень 2023	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

(підпис)

ЄА.Патюпкіна

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Ю.А.Зацний

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

(підпис)

В. В. Погонєць

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота — 57 стор, кількість використаних джерел – 57.

Предмет дослідження: комунікативно-прагматичні особливості використання вставних слів і конструкцій в англійській мові та їх перекладу українською.

Об'єкт дослідження: вставні слова та конструкції в англійській мові.

Мета роботи: виявлення комунікативно-прагматичних особливостей вставних слів і конструкцій в англійській мові з подальшим аналізом їхнього перекладу українською.

Теоретико-методологічні засади: дослідження комунікативно-прагматичних особливостей вставних слів і конструкцій в англійській мові на основі матеріалів робіт Азарова (2018), Бабій і Свистун (2023), Ємельяненко (2013), Кульбабська і Кульбабська (2017), Новікова (2019), Писаренко (2020), Сворака (2009), Сидоренко (2014), а також Целікова (2020).

Отримані результати: у ході дослідження розглядалися аспекти використання вставних слів та конструкцій у перекладі та науково-навчальних текстах. Визначення їхньої ролі у структурі речення та впливу на текст дозволило розібратися в їхньому функціоналі. Вставні елементи, такі як слова та конструкції, додають емоційне забарвлення та різноманітність структури речення. Функції вставних слів включають вираження емоцій та відтінків, уточнення контексту та надання додаткової інформації. Їхнє використання сприяє створенню ефективної комунікації, підкреслюючи важливі моменти у тексті. Однак вставні конструкції, як і слова, можуть змінювати синтаксичну цілісність речення. Дослідження виявило, що вставні елементи грають ключову роль у передачі емоцій та визначенні структури тексту. Під час перекладу вони створюють складнощі,

вимагаючи від перекладача збереження сенсу, структури та емоційного виразу. Прагматичний аспект перекладу наголосив на важливості урахування контексту, культурних особливостей та комунікативних цілей.

Ключові слова: *вставні слова, вставлені конструкції, лінгвістичні елементи, переклад, науково-навчальні тексти, функції вставних елементів, структура речення, емоційне забарвлення, контекст, перекладацькі трансформації.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВСТАВНИХ СЛІВ ТА ВСТАВЛЕНИХ КОНСТРУКЦІЙ.....	6
1.1 Візначення поняття «вставні слова» та «вставлені конструкції».....	6
1.2 Типи граматично ізольованих частин речення.....	11
1.3 Функції вставних слів та вставлених конструкцій.....	14
РОЗДІЛ 2 КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСТАВНИХ СЛІВ І ВСТАВЛЕНИХ КОНСТРУКЦІЙ У НАУКОВО-НАВЧАЛЬНОМУ ТЕКСТІ.....	20
2.1 Загальні особливості науково-навчальної літератури.....	20
2.2 Функціонування вставних слів та вставлених конструкцій у науково-навчальному тексті.....	24
РОЗДІЛ 3 СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ВСТАВНИХ СЛІВ ТА ВСТАВЛЕНИХ КОНСТРУКЦІЙ.....	30
3.1 Модель відтворення вставних слів і вставлених конструкцій мовою перекладу.....	30
3.2 Прагматичний аспект перекладу вставних слів.....	36
3.3 Прагматичний аспект перекладу вставлених конструкцій.....	39
3.4 Відтворення вставлених конструкцій мовою перекладу в аспекті перекладацьких трансформацій.....	47
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58

ВСТУП

Вставні слова та конструкції є невіддільною частиною мови, що надає тексту глибини та багатогранності. Ці елементи збагачують комунікацію, надаючи мовору додаткові засоби для вираження емоцій, відтінків і розмаїття смислових акцентів.

Вставні конструкції, як-от звернення, вставні фрази чи модальні частки, не лише передають емоційні акценти, а й змінюють структуру речення. Це дає змогу не тільки висловити почуття мовця, а й акцентувати важливі елементи висловлювання. Звернення на кшталт «дорогий друже» або вставні фрази «зі здивуванням» створюють атмосферу спілкування, наближаючи читача або слухача до контексту висловлювання.

Правильне використання вставних слів і конструкцій має ключове значення для точного передання змісту. Не тільки самі по собі вони надають тексту виразності, а й контекст, у який вони вставлені, визначає їхній істинний відтінок. Граматичні та синтаксичні особливості впливають на сприйняття вставних елементів, і, отже, їхнє коректне застосування сприяє ефективному спілкуванню.

Актуальність даної роботи зумовлена тим, що сучасне світове суспільство стикається з зростаючою потребою ефективної міжкультурної комунікації. Дослідження вставних слів та конструкцій в англійській мові покликане розширити розуміння їхньої комунікативної функції, а також полегшити процес перекладу, що має важливе значення для забезпечення точності та ефективності мовного обміну.

Предметом дослідження комунікативно-прагматичні особливості використання вставних слів та конструкцій в англійській мові та їх переклад українською мовою.

Об'єктом дослідження є вставні слова та конструкції в англійській мові.

Матеріал дослідження слугували англійські словники, журнали, довідники, які включають теоретичні аспекти, комунікативно-прагматичний аспект функціонування вставних слів та вставлених конструкцій у науково-навчальному тексті, а також специфіку перекладу цих конструкцій.

Метою даної роботи є в тому, що дослідження спрямоване на виявлення комунікативно-прагматичних особливостей вставних слів та конструкцій в англійській мові з подальшим аналізом їхнього перекладу українською мовою.

На основі наведеної мети було сформульовано **такі завдання**:

1. Аналізувати комунікативні функції вставних слів та конструкцій в англійській мові.
2. Дослідити особливості вставних слів та конструкцій у різних контекстах.
3. Оцінити вплив соціокультурних аспектів використання вставних слів і конструкцій.
4. Проаналізувати стратегії перекладу вставних слів та конструкцій українською мовою.

Методи дослідження: Дослідження комунікативно-прагматичних особливостей вставних слів і конструкцій засноване на загальнонаукових методах. Вибір методів визначається унікальністю поставлених завдань. Ми використали лінгвістичний аналіз комунікативних функцій вставних слів та конструкцій. Експериментальне дослідження допомогло нам визначити особливості вставних слів та конструкцій у різних контекстах. Для виявлення стратегії перекладу вставних слів та конструкцій українською мовою було використано стратегічний аналіз.

Наукова новизна вивчення функцій вставних конструкцій полягає в тому, що це явище мови стало предметом системного аналізу, набуло поглибленого теоретичного дослідження, а також привернуло увагу до практичних аспектів, пов'язаних із їхнім використанням у мовленні та перекладі.

Практична значущість дослідження визначається тим, що його результати можуть використовуватися на заняттях з теоретичної граматики, лексикології, теорії та практики перекладу та спецкурсів, які стосуються сучасних лінгвістичних досліджень. За такого підходу до дослідження вставних слів та вставлених конструкцій надається можливість вивчити їхні теоретичні аспекти, роль у наукових текстах, а також їх переклад та практичну застосовність.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, методів, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про теоретичні аспекти дослідження вставних слів та вставлених конструкцій, також приділяється увага їх функціям.

Другий розділ містить інформацію про комунікативно-прагматичний аналіз, їх функціонування та загальні особливості конструкції в науково-навчальному тексті.

У третьому розділі здійснюється аналіз специфіки перекладу вставних слів та вставлених конструкцій та прагматичні аспекти.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок: 57, кількість використаних джерел: 57

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВСТАВНИХ СЛІВ ТА ВСТАВЛЕНИХ КОНСТРУКЦІЙ

1.1 Визначення понять «вставні слова» та «вставлені конструкції»

Вставні слова і конструкції, що проникли в сучасну мову, являють собою виразні елементи, які впроваджуються в текст з метою надання йому додаткових відтінків і смислових нюансів. Ці лінгвістичні артефакти активно використовуються в наш час, злетівши на популярність завдяки своїй здатності надавати вираженості та емоційності висловлюванням.

Привабливість вставних слів і конструкцій зумовлена їхньою здатністю виділятися в тексті, роблячи його яскравішим і насиченішим. Через свою виразність вони стали невід'ємною частиною спілкування в різних сферах, від повсякденного спілкування до літературних творів і медійних текстів.

Ці лінгвістичні прийоми знайшли своє застосування в різноманітних жанрах, від мальовничого опису та художньої літератури до публіцистики та соціальних медіа. Вставні слова та конструкції можуть підкреслювати авторську індивідуальність, створювати атмосферу насиченості та робити висловлювання більш запам'ятовуваним для аудиторії [Laserna 2014, с. 329].

Вивчення цієї теми продовжує активно розвиватися в сучасній лінгвістиці. Науковці та мовознавці прагнуть розкрити механізми впливу вставних слів на сприйняття тексту, дослідити їхні функції в різноманітних контекстах і виявляти зміни в їхньому використанні в сучасній мові. Ця тема надає захопливі перспективи для аналізу мовної динаміки та культурних

тенденцій, підкреслюючи актуальність і значущість вставних слів і конструкцій у сучасній мовній взаємодії.

Вставні слова являють собою лінгвістичні елементи, що вбудовуються в текст з метою надання йому додаткових смислових відтінків та емоційного забарвлення. Ці мовні конструкції відіграють важливу роль у формуванні стилю висловлювання, збагачуючи його виразністю і роблячи більш динамічним.

Однією з основних особливостей вставних слів є їхня здатність виокремлювати певні частини речення, надаючи їм уваги та посилюючи їхній вплив на слухача чи читача. Вставні слова можуть варіюватися від простих прислівників до складних лексичних конструкцій і фраз, додаючи тексту інтонацію, емоційний відтінок і контекстуальні нюанси [Кульбабська 2017, с. 109].

Прикладами таких слів є прислівники, що підкреслюють упевненість або невпевненість у висловлюванні, наприклад: "*certainly*" (безумовно), "*possibly*" (можливо), "*definitely*" (безумовно). Вони слугують для уточнення і точного передання авторської позиції щодо висловлювання.

Ще одним видом вставних слів є лексичні елементи, що додають додатковий контекст або коментар до основного висловлювання. До них належать слова і фрази типу "*in fact*" (фактично), "*by the way*" (до речі), "*for example*" (наприклад). Ці конструкції поглиблюють смислове наповнення висловлювання, надаючи додаткову інформацію або переходячи до нової теми.

Одним із цікавих аспектів вставних слів є їхня роль у створенні емоційного забарвлення тексту. Слова та вирази на кшталт "*surprisingly*" (напрочуд дивовижно), "*unfortunately*" (на жаль), "*fortunately*" (на щастя)

здатні внести в текст нюанси почуттів і чуттєві відтінки, роблячи його ближчим до читача.

Важливо зазначити, що вставні слова не тільки збагачують текстовий зміст, а й також активно використовуються в усному мовленні, у розмовній практиці. Вони стають невід'ємною частиною комунікації, надають індивідуальності мові та створюють більш гнучкий, різноманітний стиль спілкування.

Вивчення вставних слів являє собою цікавий об'єкт лінгвістичних досліджень. Науковці прагнуть виявити патерни використання вставних слів у різних контекстах і жанрах. Також досліджуються зміни в їхньому вживанні в сучасній мові, аналізуються нові тренди та еволюція їхнього значення в контексті соціокультурних змін.

Отже, вставні слова є важливим елементом мовної структури, що збагачує та вдосконалює вираз. Їхнє використання в різних сферах комунікації підкреслює їхню актуальність і значущість у формуванні сучасної мови.

Вставні конструкції являють собою мовні елементи, що впроваджуються в текст з метою надання йому додаткової виразності, точності або емоційного забарвлення. Ці конструкції, як правило, вставляються в речення і можуть містити різноманітні елементи, як-от вставні слова, фрази або додаткові вирази. Вони виконують важливі функції у формуванні стилю висловлювання і можуть використовуватися в різних жанрах мови, починаючи від літературних творів і закінчуючи діловою кореспонденцією.

Однією з основних особливостей вставних конструкцій є їхня здатність додавати додаткові шари смислу до основного контексту речення. Вони можуть уточнювати, коментувати, застерігати або, навпаки, наголошувати на

твердженні, вносячи в текст нюанси та відтінки, які можуть бути упущені без їхнього використання [Новікова 2019, с. 47].

Вставні конструкції та вставні слова являють собою два важливих аспекти мовної структури, що використовуються для надання тексту додаткових смислових відтінків та емоційного забарвлення. Незважаючи на їхню схожість, існують помітні відмінності в тому, як вони функціонують і як впливають на вираження думок.

Вставні слова, як правило, є окремими лексичними одиницями, що вбудовуються в речення для уточнення, підкреслення або зміни сенсу основного висловлювання. Це можуть бути прислівники, вигуки, міжфразові слова і фрази, такі як «втім», «до речі», «узагалі», «звісно» та інші. Вставні слова слугують для акцентування уваги на певних аспектах висловлювання та надають тексту інтонації, що покращує сприйняття читача чи слухача.

Вставні конструкції, з іншого боку, являють собою складніші елементи, що складаються з кількох слів або фраз, інтегрованих в основне речення. Ці конструкції можуть містити підлеглі речення, вставні фрази, другорядні та додаткові елементи, такі як вирази причини, наслідку, прикладу тощо. Приклади вставних конструкцій включають вставні слова та фрази на кшталт «не дивлячись на», «для того, щоб», «згідно з» та інші.

Спільною рисою для обох явищ є їхня здатність внесення додаткової інформації та контекстуалізації висловлювання. Вони обидва використовуються для надання тексту більш насиченого сенсу, а також для передачі емоційного забарвлення. Крім того, як у випадку зі вставними словами, так і зі вставними конструкціями, акцент може бути зроблений на певних аспектах речення, що додатково збагачує мовний вираз.

Однак відмінності між ними проявляються у структурі та обсязі впливу на речення. Вставні слова, будучи більш компактними, найчастіше вносять

обмежені зміни в смислову структуру речення. Вставні конструкції, навпаки, можуть займати більші частини тексту і чинити глибокий вплив на його структуру і смисл [Писаренко 2020, с. 4].

Виняткова важливість у виборі між вставними словами і конструкціями полягає в контексті та меті висловлювання. Вставні слова можуть бути доречними в коротших висловлюваннях, у той час як вставні конструкції кращі за необхідності докладного роз'яснення, контекстуалізації або додаткової аргументації.

Вивчення цих лінгвістичних явищ важливе для розуміння того, як різні мовні елементи взаємодіють, формуючи стиль і ефективність комунікації. Обидві концепції, вставні слова та вставні конструкції, надають лінгвістам і стилістам багате підґрунтя для досліджень, а письменникам і ораторам — ефективний інструмент для творчості й точного висловлення думок.

Вставні слова і конструкції є важливими лінгвістичними елементами, здатними збагатити мовний вираз і надати тексту додаткових смислових відтінків. Вставні слова, як-от прислівники та вигуки, вбудовуються в речення для уточнення та підкреслення, надають тексту інтонації та емоційного забарвлення. З іншого боку, вставні конструкції, як-от вставні фрази або вирази причини-наслідку, додають складності та глибини виразу, змінюючи структуру речення та контексту аналізуючи інформацію.

Їхня роль у мові полягає у створенні стилю та ефективної комунікації. Вставні слова та конструкції допомагають точніше висловлювати думки, підкреслювати ключові моменти, покращувати сприйняття тексту та створювати емоційні відтінки. Вивчення їхнього використання та впливу на мовну структуру є важливим аспектом лінгвістичних досліджень, відкриваючи нові перспективи для розуміння того, як мова формує наше сприйняття та взаємодію з навколишнім світом.

1.2 Типи граматично ізольованих частин речення

Грамматично ізольовані частини пропозиції – важливий аспект лінгвістичного аналізу, що втілює окремі елементи, які мають деяку структурну автономію в контексті пропозиції. Основні види граматично ізольованих частин включають предикативи, доповнення, визначення та обставини. Окрім розглянутих в попередньому пункті вставних слів та конструкцій існує ще декілька типів граматично ізольованих частин речення.

Звернення являють собою граматично незалежні конструкції, впроваджені в текст з метою прямого звернення до адресата або для вираження сильних емоційних відтінків. Ця лінгвістична форма збагачує мову, надаючи їй експресивності та особистісного відтінку. Звернення часто містять у собі ім'я, титул або формулювання, безпосередньо звернене до людини або навіть абстрактного об'єкта [Laserna 2014, с. 229].

Насамперед, звернення виконують функцію встановлення безпосереднього контакту з адресатом. Використання імені або титулу безпосередньо звертається до людини, привертаючи її увагу і створюючи відчуття особистого зв'язку. Наприклад, фраза «Дорогий друже» або «Шановні колеги» не тільки вказує на адресата, а й встановлює тон і стиль спілкування.

Другий аспект звернень пов'язаний з емоційним забарвленням висловлювання. Через звернення автор може висловити радість, повагу, розчарування, стурбованість і безліч інших емоцій. Наприклад, фраза «Милий друже, як я скучив за тобою!» або «Дорога мамо, я пишаюся тим, що ти моя!» несе в собі сильний емоційний заряд, роблячи звернення яскравим і щирим.

Третя функція звернень полягає у виділенні важливих моментів у тексті. Коли автор використовує звернення, він надає особливої уваги певним ідеям або моментам, роблячи їх більш виразними та значущими. Наприклад, фраза «Друзі, це чудовий день!» виділяє важливість цього моменту і надає йому емоційного забарвлення.

Четвертий аспект полягає у створенні атмосфери діалогу. Звернення активно використовуються в розмовній мові та діалогах, надаючи тексту природності та жвавості. Фрази на кшталт «Агов, хлопці!» або «Слухай, дорогий!» надають тексту колориту розмовного стилю і беруть участь у формуванні теплої, невимушеної атмосфери [Азарова 2018, с. 140].

П'ятим аспектом є вираження поваги та ввічливості. У разі використання звернень із титулами або формальними виразами, такими як «Шановний пане» або «Шановна пані», автор висловлює повагу до адресата та дотримується відповідних норм ввічливості.

Загалом, звернення є важливим лінгвістичним інструментом, що збагачує мову розмаїттям виразів, встановлюючи зв'язок з адресатом, передаючи емоційне забарвлення та виокремлюючи ключові моменти в тексті. Ці граматично незалежні конструкції відіграють важливу роль у формуванні стилю та ефективної комунікації, роблячи тексти більш динамічними та виразними.

Вставні речення є граматично незалежними конструкціями, які вносять додаткову інформацію, коментарі або контекст в основне речення. Ця лінгвістична форма додає гнучкості та виразності до тексту, збагачуючи його смисловими відтінками.

Насамперед вставні речення виконують функцію додаткового пояснення або розширення ідеї, вираженої в основному реченні. Вони надають додаткові деталі, приклади чи аргументи, що робить висловлювання

повнішим та інформативнішим. Наприклад, «Сонце сідало за горизонт, фарбуючи небо у відтінки рожевого. Це був краєвид, який змусив мене замислитися про красу природи.» [Ємельяненко 2013, с. 80]

Другий аспект полягає у вираженні контрасту або альтернативного погляду. Вставні речення можуть внести іншу перспективу або підкреслити відмінності. Наприклад, «Вона пішла в тиші, залишивши мене в повній самоті. Мені ніколи не доводилося відчувати таку порожнечу.»

Третьою функцією є створення емоційного забарвлення в тексті. Вставні речення здатні виражати авторські емоції, додаючи особистий відтінок. Наприклад, «Зранку було так тихо, що чутно було, як розквітають квіти. Це був момент спокою, який неможливо описати словами.»[Кульбабська 2017, с. 105]

Четверта функція — виділення важливих моментів у тексті. Вставні речення дозволяють автору підкреслити ключові моменти, роблячи їх більш помітними. Наприклад, «Він сказав, що кохає її, навіть не підозрюючи, що вона вже знала правду. Він був справжнім сюрпризом у її житті.»

П'ятим аспектом є створення складнішої структури речення. Вставні речення надають тексту синтаксичного урізноманітнення, покращуючи його структуру і роблячи більш привабливим для читача. Наприклад, «Дерева колихалися на вітрі, створюючи враження гармонії з природою. Ці дерева, свідки часу, вселяли повагу.»

Загалом вставні речення є важливим інструментом мовленнєвого вираження, додаючи гнучкості та емоційної насиченості тексту. Вони не лише збагачують зміст, а й формують стиль, роблячи текст живішим і виразнішим. У своїй граматичній незалежності вони здатні значно збагатити мовний вираз і зробити текст більш креативним.

Отже, граматично ізольовані частини мови відіграють значну роль у формуванні структури та виразності висловлювань. Ці типи конструкцій, будучи незалежними граматичними одиницями, збагачують мову розмаїттям форм і функцій. Насамперед вони надають засоби для точного вираження думок та емоцій, даючи змогу авторам надавати тексту індивідуального стилю та посилювати його емоційне забарвлення.

Крім того, граматично ізольовані частини забезпечують гнучкість у структурі речень і текстів, покращуючи їхню читабельність і сприйняття. Ці конструкції можуть виокремлювати важливі моменти, додавати синтаксичного розмаїття та створювати додаткові шари сенсу. Таким чином, вивчення та розуміння різноманітних типів граматично ізольованих частин збагачує мовні навички, робить висловлювання креативнішими та ефективнішими в передачі думок і почуттів.

1.3 Функції вставних слів та вставлених конструкцій

У світі мови існує багате розмаїття конструкцій і вставних слів, які не тільки слугують будівельними блоками висловлювань, а й збагачують їх смисловими відтінками. Функціональні конструкції, будучи суттю мовної будови, пронизують наші розмови, тексти та мислення, надаючи їм форми та наповнення. Вони не лише з'єднують слова в речення, а й виконують роль перемикачів, додаючи точності, емоційності та структурної складності мовному вислову.

У цьому контексті вставні слова виступають як ключовий елемент, перетворюючи мовні конструкції та підкреслюючи їхні функції. Ці невеликі,

але могутні лексичні одиниці доповнюють наше спілкування, вводячи додаткові шари сенсу та контексту. Від виділення важливих деталей до надання тексту емоційного забарвлення, вставні слова відіграють важливу роль у створенні багатшої, точнішої та виразнішої мови. У цьому контексті занурення в аналіз функцій конструкцій і вставних слів стає ключем до розуміння багатшаровості мовного світу та способом покращення наших навичок комунікації [Новікова 2019, с. 47].

Вставні слова в мові є важливим елементом, що має значний вплив на зміст і структуру висловлювань. Їхні функції охоплюють широкий спектр завдань, починаючи від уточнення та підкреслення, і закінчуючи створенням емоційного забарвлення в тексті.

По-перше, вставні слова використовуються для підкреслення певних аспектів речення або виразу. Наприклад, слова «навіть», «взагалі» можуть звернути увагу на щось особливе чи дивовижне в контексті. Вони діють як інструменти акцентування, виокремлюючи певні елементи висловлювання та надаючи їм важливості в очах читача чи слухача.

Друга важлива функція вставних слів — створення переходів і зв'язності в тексті. Слова і фрази на кшталт «втім», «крім того», «в даному випадку» слугують містками між ідеями, забезпечуючи плавні переходи від однієї думки до іншої. Вони діють як покажчики напрямку, надаючи читачеві ключі до правильного сприйняття логічної структури тексту [Писаренко 2020, с. 5].

Третя функція вставних слів пов'язана з вираженням емоційного забарвлення. Вигуки та емоційні вирази, такі як «на жаль», «ура», «ой», надають тексту чуттєвих відтінків. Вони здатні передати авторські емоції та створити більш безпосередню взаємодію з аудиторією, роблячи висловлювання більш живим та емоційно насиченим.

Четверта функція вставних слів — внесення невизначеності або сумніву в твердження. Слова і вирази на кшталт «мабуть», «скоріше за все», «схоже» надають висловлюванню відтінок ймовірності або припущення. Вони дають змогу автору висловлювати сумнів або залишати місце для інтерпретації, що особливо корисно в контексті складних тем або відкритих питань.

П'яте важливе призначення вставних слів — уточнення і доповнення інформації. Фрази на кшталт «наприклад», «зокрема», «тому що» використовуються для введення прикладів, обґрунтування або додаткових аргументів. Вони збагачують текст, надаючи конкретні деталі та контекст, що є важливим для глибшого розуміння читачем.

Шоста функція вставних слів — вираження протиставлення або контрасту. Слова на кшталт «навпроти», «на відміну від», «замість» дають змогу наголосити на відмінностях між ідеями або об'єктами, створюючи контраст і виокремлюючи важливі аспекти порівнюваних елементів [Сидоренко 2014, с. 67].

Дослідження функцій вставних слів допомагає краще зрозуміти, як вони активно взаємодіють з іншими елементами мови та яким чином вони формують структуру висловлювання. Вони не тільки доповнюють смислове навантаження тексту, а й надають автору засоби для творчості та точного вираження думок. Ця різноманітна палітра функцій робить вставні слова невід'ємною частиною лінгвістичного дослідження і збагачує наше розуміння принципів мовної взаємодії.

Вставні конструкції в мові виконують безліч функцій, істотно впливаючи на структуру та емоційний відтінок висловлювань. Їхнє основне призначення полягає у створенні гармонійної та виразної мови, збагачуючи текст і надаючи додаткові нюанси сенсу.

Насамперед вставні конструкції можуть використовуватися для уточнення та розширення інформації в тексті. Вставні фрази, такі як «наприклад», «зокрема», «внаслідок», надають додаткові деталі, приклади або аргументи, що робить висловлювання більш ґрунтовним і переконливим. Ця функція сприяє глибокому розумінню контексту та забезпечує читача чи слухача додатковою інформацією [Кульбабська 2017, с. 106].

Друга важлива функція вставних конструкцій — вираження причинно-наслідкових зв'язків. Фрази на кшталт «через», «внаслідок», «тому що» слугують для пояснення причин, що лежать в основі того чи іншого явища. Це дає змогу створити логічну структуру в тексті та допомагає читачеві краще зрозуміти, чому певні події чи явища мають місце бути.

Третя функція вставних конструкцій — введення ідей або аспектів, що підкреслюють або контрастують з основним висловлюванням. Фрази на кшталт «навпаки», «на відміну від», «замість» створюють контраст, виокремлюючи певні аспекти та роблячи висловлювання більш насиченим. Ця функція допомагає підкреслити відмінності між ідеями та збагачує текст розмаїттям виражених думок.

Четверта функція вставних конструкцій — введення часових або просторових характеристик. Фрази на кшталт «у той момент», «у даному місці» забезпечують чіткість і контекст до певних подій або місць. Це особливо корисно в оповідних текстах або під час опису процесів, де важливо підтримувати хронологічну або просторову послідовність [Ємельяненко 2013, с. 81].

П'ята функція вставних конструкцій — вираження оцінки, відчуттів або емоційного забарвлення. Вставні фрази на кшталт «на мій подив», «на щастя» додають емоційного шару до тексту, даючи змогу автору краще передати свої

почуття та реакції. Ця функція важлива для створення глибшого контакту з читачем.

Шоста функція вставних конструкцій — введення додаткових аргументів або контраргументів. Фрази на кшталт «з іншого боку», «водночас» надають читачеві альтернативний погляд на обговорювану тему. Це сприяє створенню збалансованого та багатогранного підходу до подання інформації.

Сьома функція вставних конструкцій — створення синтаксичної гармонії та різноманітності в тексті. Їхнє використання сприяє зміні структури речень, роблячи текст динамічнішим і цікавішим для сприйняття. Ця функція особливо важлива при створенні літературних або стилізованих текстів [Азарова 2018, с. 141].

Дослідження функцій вставних конструкцій розкриває їхню універсальність у створенні влучних, емоційно насичених і гармонійних висловлювань. З їхньою допомогою автори збагачують свою мову, надають читачам різноманітні кути зору та удосконалюють структуру тексту. Функціональне використання вставних конструкцій стає ключем до успішного й ефективного мовного вираження.

На закінчення, функції вставних слів і вставних конструкцій являють собою різноманітний інструментарій, що сприяє багатству мовного вираження. Вставні слова виступають у ролі точкових акцентів, підкреслюючи ідеї, створюючи емоційне забарвлення і забезпечуючи логічну зв'язність у тексті. Ці елементи слугують невід'ємною частиною комунікації, даючи змогу авторам виражати свої думки більш яскраво та нюансовано.

Водночас вставні конструкції розширюють функціональний діапазон мови, надаючи засоби для структурного урізноманітнення та додаткових рівнів смислу. Вони виконують роль не лише уточнення та доповнення, а й

створення контрастів, виокремлення важливих моментів та управління емоційним відтінком тексту. Вставні конструкції здатні змінювати темп і ритм висловлювання, роблячи текст цікавішим і привабливішим для читача [Hazel 2011, с. 6].

Загалом, як вставні слова, так і вставні конструкції відіграють важливу роль у формуванні мовного стилю та ефективного спілкування. Їхня гнучкість і розмаїття дають змогу авторам підкреслювати важливість певних елементів тексту, а також передавати свої емоції та наміри. Вивчення та розуміння цих лінгвістичних елементів сприяє глибокому опануванню мовних навичок та збагаченню комунікаційної ефективності.

РОЗДІЛ 2

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВСТАВНИХ СЛІВ І ВСТАВЛЕНИХ КОНСТРУКЦІЙ У НАУКОВО-НАВЧАЛЬНОМУ ТЕКСТІ

2.1 Загальні особливості науково-навчальної літератури

Науково-навчальна література являє собою спеціалізований вид текстів, створених з метою надання знань та інформації в науковому форматі. Вона охоплює широкий спектр галузей, починаючи від фундаментальних наукових досліджень і закінчуючи навчальними посібниками та книгами. Основним завданням науково-навчальної літератури є передача точної та перевіреної інформації, призначеної для академічного використання.

Науково-навчальна література застосовується в різних контекстах, включно з вищою освітою, дослідницькою діяльністю та освітніми установами. Підручники, навчальні посібники та наукові статті — це лише невелика частина різноманітних форм, яких набуває цей тип літератури. Вона є незамінним ресурсом для студентів, викладачів і дослідників, надаючи основи для поглибленого вивчення предметів і підтримки наукових досліджень.

Популярність науково-навчальної літератури значною мірою зумовлена її важливістю для академічного прогресу та розвитку суспільства. Вона є ключовим інструментом у науковій сфері, сприяючи обміну знаннями та інформацією між науковцями, а також формуванню нових ідей і теорій. Від ранніх ступенів навчання до докторантських досліджень, науково-навчальна

література залишається невід'ємною частиною освітнього процесу [Duvall 2014, с. 36].

Вивчення науково-навчальної літератури широко поширене в академічному середовищі. Студенти різних рівнів освіти активно використовують її в процесі навчання, а науковці вдаються до неї для обґрунтування своїх досліджень. Вивчення цієї літератури не лише сприяє поглибленому розумінню предмета, а й розвиває критичне мислення та аналітичні навички.

Актуальність науково-навчальної літератури підкреслюється динамікою розвитку науки та освіти. У сучасному світі, де знання постійно розширюються, актуальність і точність інформації стають критичними параметрами. Цей вид літератури залишається необхідним інструментом для забезпечення стабільного освітнього прогресу та сприяння науковому прогресу.

Науково-навчальна література є унікальним і важливим сегментом текстів, що мають низку загальних особливостей, які роблять їх невіддільною частиною освітнього та наукового процесу. У цьому тексті розглянемо ці особливості в контексті їхньої ролі, структури та функцій.

По-перше, науково-навчальна література характеризується високим ступенем спеціалізації. Ці тексти призначені для академічного використання, і тому вони володіють глибоким і детальним охопленням конкретних тем у межах певної галузі знань. Ця спеціалізація забезпечує студентам, дослідникам і професіоналам доступ до глибокого аналізу досліджуваних тем і сприяє більш детальному вивченню дисциплін.

По-друге, науково-навчальна література вирізняється високим рівнем авторитетності та достовірності. Її створення зазвичай включає в себе вчених, експертів і досвідчених професіоналів, чийі роботи пройшли піріг

суб'єктивного дослідження та обговорення в науковому співтоваристві. Таким чином, читач може бути впевненим у якості наданої інформації та використовувати її як основоположне джерело знань [Hazel 2011, с. 6].

По-третє, структура науково-навчальної літератури ретельно розроблена і відповідає вимогам наукової методології. Тексти цього типу часто включають у себе вступ, літературний огляд, методологію, результати та висновок. Така система забезпечує логічну послідовність і чіткість подання інформації, що є важливим фактором для полегшення розуміння матеріалу.

По-четверте, науково-навчальна література активно використовує сувору і точну мову, спрямовану на максимальну ясність і розуміння. Терміни, визначення та технічні вирази ретельно обирають з метою виключення неоднозначності та забезпечення точного передання сенсу. Це створює умови для однозначного тлумачення змісту досліджень.

По-п'яте, науково-навчальна література акцентує увагу на актуальності теми та її значущості для наукової й освітньої спільноти. Автори підкреслюють важливість своїх досліджень та аналізують їхні потенційні внески в розвиток галузі знань. Це сприяє підтриманню актуальності літератури та стимулює обговорення нових ідей.

По-шосте, науково-навчальна література характеризується високим рівнем цитування та взаємозв'язку з попередніми дослідженнями. Автори активно посилається на роботи інших учених, що створює наукову дискусію та забезпечує контекст для їхніх власних висновків. Цей діалог між науковцями сприяє розвитку знань у межах певної галузі.

По-сьоме, науково-навчальна література часто орієнтована на специфічну аудиторію, що забезпечує її адаптацію під потреби студентів, дослідників і професіоналів у відповідній галузі. Це дає їй змогу ефективно

служити навчальним і науковим цілям, надаючи аудиторії актуальні дослідження та базові знання.

По-восьме, науково-навчальна література має здатність адаптуватися до змін у наукових і педагогічних вимогах. Регулярні оновлення та нові видання дають змогу авторам вносити корективи, доповнювати дослідження новими даними та методами, що забезпечує довготривалу актуальність і значущість текстів.

По-дев'яте, ця література стимулює розвиток критичного мислення. Автори зазвичай надають читачам критерії оцінювання даних, піднімають питання, що підлягають обговоренню, і підкреслюють потенційні обмеження досліджень. Це створює умови для розвитку критичного погляду на представлені матеріали.

По-десяте, науково-навчальна література робить істотний внесок у формування культури наукового мислення та академічної етики. Читачі навчаються роботі з джерелами, аналізу даних, формулюванню наукових гіпотез, що готує їх до самостійної наукової праці та забезпечує збереження високих стандартів у дослідницькій галузі.

Насамкінець, науково-навчальна література являє собою багатогранне дослідження, що поєднує в собі глибоку спеціалізацію, авторитетність, мовну суворість, актуальність, посилавний зв'язок, адаптованість, оновлюваність, стимулювання критичного мислення та формування наукової культури. Ці загальні особливості роблять її незамінним інструментом у сфері освіти та науки, забезпечуючи структурований і надійний доступ до знань дослідницького та навчального характеру.

2.2 Функціонування вставних слів та вставлених конструкцій у науково-навчальному тексті

Функціонування вставних слів і вставних конструкцій у науково-навчальному тексті є важливим аспектом, що істотно впливає на структуру, стиль і ефективність передачі наукової інформації. Розглянемо, як ці лінгвістичні елементи взаємодіють у цьому контексті.

У науково-навчальних текстах вставні слова слугують для вираження точних відтінків сенсу й уточнення концепцій. Вони можуть включати терміни, які є ключовими для даної галузі знань, а також слова, що додають нюанси або вказують на ступінь впевненості у висловлюванні. Наприклад, використання слова «можливо» може підкреслити гіпотетичний характер твердження, а «фундаментальні принципи» може вказувати на важливість базових ідей у даній науковій галузі [Gósy 2019, с. 89].

Наприклад, *"And yet, as small as we were, our dreams were enormous. We cranked out code into the late hours of the night while Daft Punk blared from the speakers"*

У цьому реченні вставна конструкція *"as small as we were"* слугує для додаткового пояснення та контекстуалізації сказаного в першій частині. Давайте проаналізуємо його структуру та функцію.

Перша частина речення, *"And yet, as small as we were,"* вводить контрастне порівняння (контрастний сполучник "and yet") і одразу ж переходить до пояснення. Фраза *"as small as we were"* вказує на невеликі розміри (можливо, у контексті колективу чи команди) і створює передумови для наступної частини речення.

Далі друга частина речення, "*our dreams were enormous*," висловлює контраст із попередньою ідеєю. Вставна конструкція "*as small as we were*" слугує для підкреслення несподіванки, наголошуючи, що незважаючи на невеликі розміри чи обмеження, головне, що "*our dreams were enormous*" (наші мрії були величезними). Вставна конструкція тут виконує роль додаткового пояснення, уточнюючи контекст і створюючи сильний контраст між двома частинами речення.

Таким чином, у даному випадку вставна конструкція використовується для введення інформації, яка додає контекст і робить висловлювання більш насиченим і виразним. Водночас вона також слугує для створення ефектного контрасту між очікуваннями, пов'язаними з маленьким розміром, і реальними амбіціями та мріями, які виявляються величезними.

Вставні конструкції, своєю чергою, відіграють роль додаткових пояснень, прикладів або аргументів. Вони можуть містити додаткові фрази, вставні слова або навіть підпорядковані речення, розкриваючи тему і роблячи висловлювання повнішим. Наприклад, вставна конструкція «підтримується, що» може випереджати твердження, зміцнюючи його підставу і надаючи наукові аргументи [Новікова 2012, с. 80].

Наприклад, "*On the one hand, given that Facebook was a social network for college and high school students at the time, I thought that in some ways I was the perfect candidate*"

У цьому реченні фраза "On the one hand" (З одного боку) виконує функцію вступної частини, вказуючи на те, що мовець збирається представити один з аспектів свого мислення. Розглянемо, як ця фраза впливає на структуру та зміст речення:

Вступна фраза-перехід: «З одного боку» слугує сигналом, що мовець збирається запровадити контрастний або доповнювальний погляд. Вона готує слухача до майбутнього пояснення.

Представлення перспективи: фраза супроводжується розглядом Facebook як соціальної мережі для студентів коледжів і старших класів шкіл. Мовець збирається представити свій погляд на те, чому він вважає себе ідеальним кандидатом.

Контрастні розгляди: використання «З одного боку» має на увазі, що може бути й інший погляд або перспектива. Читач очікує, що мовець збалансує це з іншою точкою зору, можливо, з використанням фрази на кшталт «З іншого боку».

Рефлексивний тон: використання цієї фрази має на увазі обдуманий і рефлексивний тон. Це вказує на те, що мовець зважає різні аспекти або чинники, перш ніж дійти висновку.

Структура речення, з вступною фразою, за якою слідує пояснення, покращує ясність і організацію думок мовця. Вона дає можливість для більш нюансованого і збалансованого вираження розгляду мовця щодо своєї придатності як кандидата на ранніх етапах існування Facebook.

Однією з важливих функцій вставних слів і конструкцій у науково-навчальних текстах є управління структурою та логічним потоком інформації. Вставні слова, такі як «припустимо», «отже» або «порівняно з», допомагають установити зв'язки між ідеями, роблячи текст логічнішим і послідовнішим [Писаренко 2020, с. 8]. Вставні конструкції впроваджуються в структуру речень, посилюючи їхнє синтаксичне розмаїття і роблячи текст більш читабельним.

Ці лінгвістичні елементи також відіграють ключову роль у формуванні академічного стилю. У науково-навчальних текстах вимагається

формальність і точність, і вставні слова та конструкції сприяють створенню цього стилю. Вони дають змогу авторам висловлювати свої думки точно та професійно, що є важливим аспектом у контексті наукової дискусії та передачі знань.

Наприклад, *"As you can see, my answer evolved from basic, day-to-day activities (having meetings and giving feedback) to longer-term goals (building teams and supporting career growth). The new answer sounds smarter and more grown-up. Go, me!"*

У цьому реченні використовуються кілька вставних слів і конструкцій, які відіграють ключову роль у структурі та сенсі висловлювання:

"As you can see" (Як бачите): ця конструкція вводить читача в наступний вислів, наголошуючи на тому, що подані відповіді будуть явно помітними або оцінюваними.

"From Basic, day-to-day activities" (Від простих, повсякденних дій): вставна конструкція уточнює, звідки відбулися зміни у відповідях. Це слугує для контекстуалізації еволюції відповідей мовця.

"To Longer-term goals" (До більш довгострокових цілей): ця конструкція вказує на напрямок зміни відповідей — від повсякденних дій до довгострокових цілей. Це створює часову послідовність і розвиток у мисленні мовця.

"The new answers sound smarter and more grown-up" (Нові відповіді звучать розумнішими та дорослішими): вставні слова *"smarter"* та *"more grown-up"* додають оцінювальні характеристики до нових відповідей, висловлюючи позитивне ставлення мовця до еволюції своїх відповідей.

"Go, me!" (Молодець, я!): цей вигук додає елемент емоційної оцінки та самоствердження, завершуючи висловлювання на позитивній ноті.

Ці вставні слова та конструкції виконують кілька функцій, таких як орієнтація в часі, контекстуалізація, оцінка та вираження емоційного забарвлення. Вони збагачують висловлювання, роблять його більш живим і цікавим для читача, а також виражають еволюцію мислення і саморозуміння мовця.

Однією з основних вимог до науково-навчальних текстів є чіткість передачі інформації. Вставні слова та конструкції, правильно використані, здатні уточнювати та посилювати смислові нюанси, роблячи інформацію зрозумілішою для читачів. Вони можуть роз'яснювати термінологію, наводити приклади або проводити порівняння, що сприяє глибшому розумінню теми.

Ще одним аспектом функціонування вставних слів і конструкцій у науково-навчальних текстах є їхня здатність до вираження ступеня впевненості та обережності у висловлюваннях. Вставні слова на кшталт «припустимо» або «можливо» вказують на гіпотетичний характер твердження, що відповідає науковому методу та сприяє формуванню об'єктивнішої точки зору [Кульбабська 2017, с. 108].

Наприклад, *"At the same time, you can't simply demand that everyone believe in your vision."*

У цьому реченні використано вставну конструкцію "At the same time, " (у той самий час), що виконує кілька функцій:

Введення контрасту або додаткової інформації: фраза "At the same time" вказує на те, що наступна частина речення міститиме додаткові думки або контраст до попереднього контексту.

Вказівка на тимчасову зіставленість: фраза має на увазі, що події, про які йдеться, відбуваються одночасно або в той самий період часу. Це додає часовий контекст до висловлювання.

Введення комплексної думки: фраза також може слугувати введенням більш складної або конкретної ідеї. У цьому випадку, вона вводить ідею про те, що не можна просто вимагати, щоб усі поділяли ваше бачення.

Ця вставна конструкція допомагає структурувати речення, надаючи слухачеві або читачеві сигнал про те, що буде представлено наступним. У цьому контексті фраза слугує для введення додаткового аспекту в обговорення необхідності поваги до різних точок зору та неможливості примусового прийняття однієї ідеї.

Ці лінгвістичні елементи в науково-навчальних текстах також відображають ступінь формальності та узагальненості. Вставні слова та конструкції, що використовуються в контексті навчання та наукових досліджень, надають мовні інструменти для вираження абстрактних і складних ідей. Це особливо важливо у сфері вищої освіти, де точність і ясність вираження відіграють ключову роль [Сворак 2009, с. 126].

Однак, незважаючи на всі вищеописані позитивні аспекти, неправильне або неправильне використання вставних слів і конструкцій може призвести до викривлення сенсу та непорозуміння. Тому автори науково-навчальних текстів повинні мати гарне розуміння контексту, в якому вони використовують ці елементи, щоб уникнути непорозуміння і забезпечити точність передачі інформації.

Зрештою, функціонування вставних слів і вставних конструкцій у науково-навчальних текстах є складним і важливим аспектом, що впливає на ясність, структуру і стиль тексту. Правильне використання цих лінгвістичних елементів сприяє глибшому розумінню теми, покращує логічну організацію матеріалу і формує потрібний академічний стиль у науковому суспільстві.

РОЗДІЛ 3

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ВСТАВНИХ СЛІВ ТА ВСТАВЛЕНИХ КОНСТРУКЦІЙ

3.1 Модель відтворення вставних слів і вставлених конструкцій мовою перекладу

Модель відтворення вставних слів і конструкцій у мові перекладу відіграє ключову роль у передачі не лише лексичного, а й семантичного змісту оригінального тексту. Процес перекладу вставних елементів вимагає не тільки точної відповідності, а й урахування контексту, культурних особливостей і нюансів, щоб зберегти сенс і структуру речення. Розглянемо цей процес детальніше.

Точність та еквівалентність: перекладач стикається із завданням точно передати вставні слова та конструкції з урахуванням їхнього значення в контексті. Наприклад, вставне слово "however" може бути перекладено як «однак» або «проте» залежно від контексту.

Наприклад, "*My wife, the moment she saw him, suggested Henry as a more suitable name.*" та «Моя дружина, щойно побачивши його, запропонувала Генрі як більш відповідне ім'я».

Переклад цієї вставної конструкції демонструє високий рівень професіоналізму перекладача в кількох аспектах.

По-перше, точність відтворення ідеї в перекладі підкреслює здатність перекладача передавати зміст оригіналу без спотворень. У даному випадку,

переклад успішно передає миттєвість реакції дружини після побаченого і речення імені Генрі.

По-друге, збереження лексичних і граматичних структур забезпечує безперервність тексту та відповідність українській граматиці. Використання українського дієслова «запропонувала» адекватно замінює англійське "*suggested*" і зберігає лексичну точність.

Третій аспект, семантична еквівалентність, гарантує, що переклад передає той самий зміст, що й оригінал. Вживання виразу «більш відповідне ім'я» ясно відображає концепцію "*more suitable name*".

Четверте, врахування контексту та емоцій, підкреслює увагу перекладача до моменту зустрічі, зберігаючи емоційний відтінок сцени.

П'ятий аспект, плавність і читабельність, підтримує легкість сприйняття перекладу, забезпечуючи логічність висловлювання і читабельність.

Нарешті, адаптація до мовних особливостей свідчить про те, що перекладач успішно впровадив українські форми дієслів і синтаксичну структуру, що робить переклад природним і пристосованим до мови перекладу. Усі ці аспекти в сукупності підтверджують професійну компетентність перекладача та високу якість виконаної роботи.

Контекстуалізація: Вставні слова та конструкції тісно пов'язані з контекстом і підтекстом оригіналу. Перекладач має врахувати цей контекст і передати не лише буквальний переклад, а й смислове значення вставних елементів.

Наприклад "*Oh, happy Mame, with her bruises and her quick-following balm! But was Mame to have a monopoly of happiness?*" та «О, щаслива Маме, з її синцями та бальзамом, що швидко загоюється! Але чи мала Маме монополію на щастя?»

Розглянемо це речення.

Точність відтворення Ідеї: переклад передає загальну ідею речення, в якому уособлено описується щастя Мами, пов'язане із синцями та бальзамом, який швидко знімає біль.

Збереження лексичних і граматичних структур: перекладач використав лексичні відповідності, наприклад, «синцями» та «бальзамом», що зберігає лексичну близькість до оригіналу. Граматична структура також адаптована під українську мову.

Семантична еквівалентність: переклад передає основний зміст речення, показуючи, що Мамі відчуває щастя у зв'язку з фізичними синцями та полегшенням від бальзаму.

Враховання контексту та емоцій: перекладач врахував контекст, зберігаючи відтінок іронії або здивування, який присутній в оригіналі. Запитання «Але чи мала Маме монополію на щастя?» зберігає підкреслений характер запитання.»

Плавність і читабельність: переклад забезпечує плавність і читабельність, не порушуючи логіку та структуру оригіналу. Речення легко читається українською мовою.

Адаптація до мовних особливостей: переклад адаптовано до української мови, використовуючи відповідні форми слів і конструкції, що робить його природним і придатним для читача українською мовою.

Загалом, переклад цього речення демонструє рівень точності та еквівалентності, зберігаючи зміст, структуру та емоційний відтінок оригіналу українською мовою.

Адаптація до культурних особливостей: У різних мовах існують унікальні вставні конструкції, які можуть не мати прямого аналога в іншій

мові. Перекладач повинен уміти адаптувати вирази, зберігаючи водночас їхній зміст і структуру.

Наприклад, *"Eventually, when the scene of crime officers have gone, and the police have searched and taken Todd's things, Jen shifts on the sofa so that she's lying down, and stares up at the ceiling"* та «Зрештою, коли офіцери з місця злочину поїхали, а поліція провела обшук і забрала речі Тодда, Джен пересувається на дивані так, щоб лежати, і дивиться в стелю»

Розглянемо це речення. Переклад передає основну ідею речення, де Джен, після того, як офіцери пішли та поліція провела обшук, переміщається на диван, щоб лежати та дивитися у стелю. Перекладач використав лексичні відповідності, такі як «пересувається,» «лежати,» і «дивуватися,» що зберігає лексичну близькість до оригіналу. Граматична структура також адаптована під українську мову.

Переклад передає основний сенс речення, що Джен реагує на події, відходить від того, що відбувається, і дивиться в бік стелі. Переклад врахував контекст, зберігаючи тон опису моменту після відходу правоохоронних органів. У реченні відчувається зміна атмосфери та переживань героїні.

Переклад забезпечує плавність і читабельність, зберігаючи структуру речення і не втрачаючи зв'язність у перекладі. Переклад адаптовано до української мови, використано українські форми слів і синтаксичні конструкції.

Загалом, переклад цього речення демонструє високий рівень точності та еквівалентності, зберігаючи смислову глибину та емоційний відтінок оригіналу українською мовою.

Ідіоми та Фразеологізми: вставні елементи часто включають ідіоми та фразеологічні звороти, які можуть бути складними для перекладу без втрати

сенсу. Перекладач має бути обізнаним із культурними контекстами, щоб обрати найкращий еквівалент.

Стильова позначка: різні вставні конструкції можуть надавати тексту певного стилю або тону. Перекладач має врахувати ці стилістичні особливості, щоб зберегти загальну атмосферу оригіналу.

Наприклад, *"For example, say it's Henry's job to pick up lemonade ingredients from the store and it's Eliza's job to make the lemonade"* та «Наприклад, скажімо, робота Генрі — купити інгредієнти для лимонаду в магазині, а робота Елізи — приготувати лимонад». «У цій вставній фразі *"For example, say it's Henry's job to pick up lemonade ingredients from the store and it's Eliza's job to make the lemonade"* автор використовує конструкцію "For example" (наприклад), щоб увести приклад або ілюстрацію до попереднього твердження. Він надає конкретний сценарій, який демонструє розподіл обов'язків між персонажами Генрі та Елізи в контекст і приготування лимонаду.

Переклад «Наприклад, скажімо, робота Генрі – купити інгредієнти для лимонаду в магазині, а робота Елізи — приготувати лимонад» вельми точно передає зміст оригіналу. У перекладі використано конструкцію «Наприклад» замість "For example," і збережено структуру речення. Також, переклад передає імена персонажів, зберігаючи ідентичність їхніх ролей у процесі приготування лимонаду.

Важливо зазначити, що перекладач врахував контекст і зберігає логіку сценарію, де Генрі відповідає за купівлю інгредієнтів, а Еліза — за приготування напою. Переклад забезпечує чітке розуміння обов'язків кожного персонажа в цій ситуації.

Таким чином, переклад цієї вставної фрази демонструє точність у передачі ідеї, семантичну близькість і повагу до контексту оригіналу.

Збереження Інтерпретації: Іноді вставні елементи можуть не мати прямого перекладу і потребують інтерпретації. Перекладач має бути здатний передати сенс, навіть якщо точне слово або конструкція відсутні в цільовій мові.

Граматична узгодженість: переклад вставних елементів також передбачає дотримання граматичної узгодженості в контексті речення і тексту в цілому.

Чутливість до тональності: залежно від теми й тону оригіналу, перекладач має обирати вставні слова та конструкції, які передають не лише зміст, а й емоційне забарвлення.

Наприклад, "Often, people have an allergic reaction to the word process" та «Часто люди мають алергічну реакцію на текстовий процес.»

Переклад цієї фрази та його український варіант успішно передають смислову глибину та емоційне забарвлення оригіналу. В аналізі проявляється кілька важливих аспектів.

Переклад вірно передає основну ідею, що багато людей реагують негативно не на процес загалом, а саме на вживання слова «процес» у текстовому контексті. Це зберігає основний зміст оригіналу, акцентуючи увагу на слові «процес» як на об'єкті можливої негативної реакції.

У перекладі використовуються відповідні лексичні елементи, як-от «алергічну реакцію» та «текстовий процес.» Це підкреслює аналогічність з оригіналом, забезпечуючи точну відповідність лексичних і граматичних структур.

Семантична еквівалентність успішно передається, приділяючи увагу саме негативній реакції на слово «процес» у текстовому контексті. Перекладач підтримує смислове багатство оригіналу.

Врахування контексту та емоцій у перекладі проявляється у використанні слова «алергічну,» що підкреслює не тільки негативне сприйняття, а й сильну реакцію людей на це слово.

Переклад забезпечує плавність і читабельність, зберігаючи логіку та структуру оригіналу. Це важливо для збереження природного потоку інформації та розуміння читачем.

Адаптацію до мовних особливостей успішно здійснено, що робить переклад природним і доступним для українського читача. Форми слів і синтаксична структура адекватно адаптовані, підтримуючи читабельність і легкість сприйняття українською мовою.

Загалом, модель відтворення вставних слів і конструкцій у мові перекладу вимагає від перекладача глибокого розуміння мовних особливостей, культурних контекстів і тонкощів оригінального тексту. Здатність зберігати зміст та емоційне забарвлення при збереженні структури речення стає важливим аспектом успішного перекладу вставних елементів.

3.2. Прагматичний аспект перекладу вставних слів

Прагматичний аспект перекладу вставних слів відіграє ключову роль у забезпеченні відповідності цільовій аудиторії та контексту комунікації. Перекладач, ґрунтуючись на прагматичних нормах і цілях спілкування, прагне зберегти не тільки лексичне значення, а й соціокультурні відтінки вставних слів.

У світі перекладу вставні слова, такі як вирази звернення, модальні частки або вставні конструкції, є складним інструментом, здатним змінювати

сприйняття тексту залежно від контексту і культурних особливостей. Відправлене повідомлення автора може бути перетворене під час перекладу, і тут прагматика відіграє важливу роль.

Приблизно, в англійській мові звичні звернення на кшталт "dear" або "darling". Ці слова, залежно від контексту, несуть у собі широкий спектр значень, включно з теплотою, близькістю, дистанцією або навіть формальністю. Перекладач стикається з викликом вибору аналогічного звернення, яке збереже той самий емоційний відтінок у контексті іншої культури. Наприклад, українські еквіваленти, як-от «дорогий» або «любий», можуть транслювати теплоту, але важливо врахувати, що їхнє сприйняття може відрізнятись.

Модальні частки, такі як "*perhaps*" або "*maybe*," також можуть змінювати емоційний тон тексту. Їхній переклад залежить від ступеня формальності, настрою сцени та сенсу невизначеності, якого вони надають. Перекладач стикається із завданням вибору слів, які точно передадуть не лише лексичне значення, а й відповідний емоційний підтекст.

Вступні конструкції, на кшталт «ось чому» або «з іншого боку,» створюють переходи і пов'язують ідеї в тексті. Під час перекладу важливо зберегти цей зв'язок і надати читачеві зрозумілий перехід між думками, зважаючи на структуру та зміст оригіналу.

Загалом, прагматичний аспект перекладу вставних слів вимагає від перекладача не лише знання мов, а й глибокого розуміння культурних особливостей і соціокультурного контексту. Здатність зберігати не лише денотативний, а й конотативний зміст, робить переклад не лише точним, а й ефективним у передачі емоцій та відтінків оригіналу.

Дотримання правил перекладу прагматичних особливостей є важливим аспектом у процесі передачі змісту тексту між мовами. Прагматика

стосується того, як мова використовується в контексті спілкування, враховує соціокультурні норми, наміри мовця та очікування адресата. Порушення цих правил може призвести до різночитань, втрати сенсу і навіть спотворення емоційного відтінку оригіналу.

Наслідки неправильного перекладу прагматичних особливостей можуть бути різноманітними. По-перше, можлива втрата точності та емоційного забарвлення, що є суттєво важливим під час передачі намірів мовця. По-друге, неправильний переклад може призвести до непорозуміння або навіть неприйняття тексту, особливо у випадках, коли прагматичні нюанси відіграють ключову роль.

Для поліпшення якості перекладу прагматичних особливостей можна застосовувати кілька методів. По-перше, важливо ретельно вивчати контекст і культурні особливості обох мов, щоб точніше вловити нюанси. По-друге, важливо звертатися до носіїв мови і використовувати консультації, щоб зрозуміти тонкощі мовних зворотів. Також корисно залучати багатомовні редактори або перекладачів із глибоким розумінням культурних відмінностей.

Використання сучасних технологій та інструментів, таких як перекладацькі платформи та програми машинного перекладу, також може покращити якість перекладу. Однак, навіть із використанням технологій, важливо залишатися уважним до прагматичних аспектів, щоб уникнути потенційних помилок.

Загалом, дотримання правил перекладу прагматичних особливостей не лише забезпечує точність передання сенсу, а й дає змогу зберегти емоційний, культурний і соціальний контекст тексту. Це ключовий фактор у створенні якісного перекладу, який справді ефективний у цільовій культурі та для цільової аудиторії.

3.3 Прагматичний аспект перекладу вставлених конструкцій

Прагматичний аспект перекладу вставних конструкцій відіграє ключову роль у передачі не тільки лексичного значення, а й соціокультурного та емоційного контексту між різними мовами. Вставні конструкції, такі як звертання, вставні слова або модальні частки, часто несуть важливі смислові нюанси, які потрібно враховувати під час перекладу.

Наприклад, *"Until now, the first-timed elitist had few options beyond stumbling blindly in full view of the law."* та «Дотепер у тих, хто видаляє дані вперше, було небагато варіантів, окрім як спотикатися наосліп перед обличчям закону.»

Звернення, як-от *"dear"* або *"darling,"* можуть залежати від інтонації, контексту та стосунків між співрозмовниками. Перекладач стикається із завданням не тільки зберегти форму звернення, а й передати відповідне емоційне забарвлення, враховуючи культурні відмінності. Важливо вибрати еквівалент, який збереже той самий тон і відносини в новій мові.

Прагматичні особливості перекладу в даному випадку виявляються в тому, як перекладач передав зміст і контекст оригінального висловлювання англійською мовою. В оригіналі *"the first-time elitist had few options beyond stumbling blindly in full view of the law"* зустрічаємо фразу з негативною конотацією, яка описує обмежені можливості новачка у видаленні даних і недосвідченого користувача, який, по суті, змушений діяти незграбно, опиняючись у полі зору закону.

Перекладач в українському варіанті («Дотепер у тих, хто видаляє дані вперше, було небагато варіантів, окрім як спотикатися наосліп перед обличчям закону») намагається передати цей негативний відтінок,

використовуючи вираз «спотикатися наосліп перед обличчям закону», що в переносному значенні означає незграбну або недосвідчену дію перед правовою системою.

Проте важливо зазначити, що український переклад вводить додаткове зображення «перед обличчям закону», що може акцентувати на аспекті правової відповідальності та підкреслювати той факт, що ці дії відбуваються в контексті уваги з боку закону.

Таким чином, хоча загальну ідею збережено, невеликі відмінності у формулюваннях можуть впливати на сприйняття контексту та емоційного забарвлення висловлювання, що є нормальною частиною перекладацького процесу, в якому враховуються не лише лінгвістичні аспекти, а й культурні та прагматичні особливості.

Вступні конструкції, такі як «ось чому» або «з іншого боку,» виконують функцію сполучної ланки в реченні та вносять логічну структуру в текст. Під час перекладу важливо зберегти зв'язок і плавність переходів, щоб уникнути втрати сенсу. Відмінності в мовних конструкціях можуть вимагати креативного підходу для досягнення тієї ж логічної послідовності.

Наприклад, *"Lamentably, McMasters receives no underwriting from such often-generous sources as the United States government, despite so many of our alumni being highly placed there."* Та «Нажаль, McMasters не отримує жодної підтримки від таких часто щедрих джерел, як уряд Сполучених Штатів, незважаючи на те, що так багато наших випускників отримують там високі посади.»

У цьому прикладі прагматичні особливості перекладу проявляються в тому, як перекладач передав емоційний відтінок і смислове навантаження оригінального висловлювання англійською мовою.

В оригіналі фраза містить слово “*Lamentably*”, що має на увазі певний тон жалю або втрати. Також, вираз “*despite so many of our alumni being highly placed there*” підкреслює певне розчарування або незадоволення тим, що попри високі позиції випускників, університет не отримує підтримки.

Переклад українською («На жаль, Mc Masters не отримує жодної підтримки від таких часто щедрих джерел, як уряд Сполучених Штатів, попри те, що так багато наших випускників отримують там високі посади») успішно передає тон жалю з використанням «На жаль» та зберігає ідею недоотримання фінансування від щедрих джерел, включно з урядом США. Однак, переклад не так явно виражає емоційний відтінок розчарування, який присутній в оригіналі.

Прагматичний аспект також може бути пов'язаний із тим, як сприймається «уряд Сполучених Штатів» у контексті української аудиторії. Залежно від контексту, українським читачам може бути важливо, що члени альма-матер обіймають високі посади в американському уряді.

Таким чином, у перекладі успішно передано основну ідею, але нюанси емоційного забарвлення можуть відрізнитися залежно від культурних особливостей і сприйняття читача українською мовою.

Модальні частки, як-от “*maybe*” або “*perhaps*,” збагачують текст відтінками можливості, ймовірності або сумніву. Їхній переклад залежить від ступеня формальності та стилю тексту, а також від того, які саме нюанси несуть у конкретному контексті. Перекладач має врахувати не лише лексичне значення, а й уподобання мовних зворотів у цільовій культурі.

Наприклад “*On the plus side, room and board at the conservatory has long maintained a coveted (if unpublished) three-star rating in Le Guide Michelin.*” та «З іншого боку, проживання та харчування в консерваторії вже давно має бажану (хоча й неопубліковану) тризіркову оцінку в *Le Guide Michelin.*»

У цьому прикладі прагматичні особливості перекладу проявляються в тому, як перекладач передав контекст та емоційне ставлення оригінального висловлювання.

В оригіналі фраза "*On the plus side*" вводить позитивний аспект або перевагу в контексті, і це створює позитивне сприйняття. Також, згадка про те, що "*room and board at the conservatory has long maintained a coveted three-star rating in Le Guide Michelin*", підкреслює високий стандарт проживання та харчування в консерваторії, що узгоджується з позитивним характером початку речення.

Переклад українською («З іншого боку, проживання та харчування в консерваторії вже давно має бажану тризіркову оцінку в *Le Guide Michelin*») передає позитивний аспект із використанням «З іншого боку» та зберігає ідею високого рейтингу в *Le Guide Michelin*. Проте переклад може трохи менше акцентувати позитивні сторони, ніж оригінал.

Прагматичний аспект може також пов'язуватися з тим, наскільки читач українською мовою може цінувати рейтинг у *Le Guide Michelin* і розуміти його вплив на привабливість місця проживання. Це може бути важливим фактором під час оцінювання привабливості консерваторії.

Таким чином, переклад успішно передає основну ідею, зберігаючи позитивний контекст, але може дещо відрізнитися в емоційному забарвленні залежно від того, як читач сприйме рейтинг у *Le Guide Michelin* та його значення.

Неправильний переклад прагматичних аспектів вставних конструкцій може призвести до втрати емоційного відтінку, нерозуміння або навіть зміни сенсу висловлювання. Особливо важливо враховувати індивідуальні особливості кожної мови та тонкощі спілкування в різних культурних середовищах.

Наприклад *"To any witness on the platform, I was a bulky man in a trench coat at least fifty pounds heavier than my real weight, face obscured by my hat brim, dark glasses, false gray hair and beard."* та «Для будь-якого свідка на пероні я був громіздким чоловіком у плащі, щонайменше щонайменше на п'ятдесят фунтів важчим за мою реальну вагу, обличчя закрите крисами капелюха, темними темними окулярами, фальшивою сивиною та бородою.»

У цьому прикладі перекладач успішно передав образ, що характеризує непомітність і неможливість впізнати особу описаної людини. Оригінальне висловлювання описує, як людина виглядає для будь-якого свідка на платформі, підкреслюючи намір залишатися непоміченою.

Переклад українською («Для будь-якого свідка на пероні я був громіздким чоловіком у плащі, щонайменше на п'ятдесят фунтів важчим за мою реальну вагу, обличчя закрито крисами капелюха, темними темними окулярами, фальшивою сивиною та бородою») точно передає образ героя, наголошуючи на його масивності, непомітності та використанні різноманітних елементів (плащ, капюшон, сонцезахисні окуляри, постаріле волосся та борода), щоб створити ілюзію іншої зовнішності.

Однак, варто зазначити, що в оригіналі сказано *"at least fifty pounds heavier than my real weight,"* в той час як у перекладі зазначено «щонайменше на п'ятдесят фунтів важчим за мою реальну вагу,» — що відповідає оригіналу, але у деяких контекстах може бути інтерпретовано буквально, що не завжди є точним перекладом у реальних умовах.

Таким чином, переклад успішно передає основну ідею про непомітність і скритність зовнішнього вигляду, зберігаючи ключові елементи опису.

Дослідження і практика в галузі перекладу прагматичних конструкцій допомагають поліпшити якість перекладу. Робота з носіями мови, аналіз контексту, навчання загальним нормам і правилам взаємодії в різних

культурах — усе це сприяє кращому розумінню й ефективному переказу сенсу вставних конструкцій.

Наприклад, "*Foremost in my mind was that Fiedler was still living, but also living in ignorance of my desire to kill him*" та «Передусім я думав про те, що Фідлер все ще живий, але живе в не знаючи про моє бажання вбити його.»

У цьому прикладі перекладач успішно передав зміст оригіналу, описуючи внутрішні роздуми мовця щодо Фідлера і свого бажання вбити його.

В оригіналі говориться "*Foremost in my mind was that Fiedler was still living, but also living in ignorance of my desire to kill him*" що має на увазі, що головною думкою, яка займає розум мовця, є факт того, що Фідлер усе ще живий, але не знає про бажання мовця вбити його.

Переклад українською («Насамперед я думав про те, що Фідлер все ще живий, але живе не знаючи про моє бажання вбити його») передає той самий зміст, виділяючи основну думку про те, що Фідлер живий, але не знаючи про бажання того, хто говорить, вбити його.

Таким чином, переклад успішно зберігає ключову ідею про внутрішні переживання і плани героя щодо Фідлера.

У сучасному світі технології та програми машинного перекладу надають інструменти для поліпшення процесу. Однак важливо пам'ятати, що вони не завжди здатні точно передати прагматичні особливості, вимагаючи втручання людини для корекції та узгодження з цільовою культурою.

Наприклад "*To answer the question begged by Cliff Iverson, I should explain that no one was more devastating than "Dulcie Mown" herself to learn that simply by cropping and dying her hair, shunning makeup, modifying her accent, and changing her name, she could gown recognized on campuses renowned Hollywood cinematic star oria Maye*" та «Щоб відповісти на питання, яке

поставив Кліфф Айверсон, я повинен пояснити, що ніхто не був більш спустошений, ніж сама «Далсі Маун», коли дізнався, що просто обрізавши і пофарбувавши волосся, відмовившись від макіяжу, змінивши акцент і ім'я, вона може залишитися невпізнаною в університетському містечку як знаменитість. голлівудську кінозірку Дорію Мей.

Оригінальний текст говорить про те, що «Далсі Маун» була вкрай вражена, коли дізналася, що, просто змінивши свій зовнішній вигляд, вона може залишатися невидимою в університетському містечку, не будучи впізнаваною як знаменитість. Важливо зазначити, що спочатку запитання поставив Кліфф Айверсон, і відповідь на нього полягає в тому, як зміни зовнішності дозволили «Далсі Маун» зберігати анонімність.

Переклад цієї фрази українською зберігає загальну ідею, кажучи, що «Далсі Маун» була дуже вражена, коли дізналася, що, просто змінивши свій зовнішній вигляд, вона може залишатися невпізнаною в університетському містечку і не бути визнаною як голлівудська зірка.

Однак, у перекладі використано слово «спустошений», яке передає сильний емоційний вплив, підкреслюючи здивування і можливе розчарування героїні. Також варто зазначити, що в перекладі уточнено, що зміни зовнішності включають у себе «обрізання і фарбування волосся, відмову від макіяжу, зміну акценту та ім'я».

Таким чином, переклад вірно передає основний зміст та емоційний відтінок оригіналу, зберігаючи ключові деталі про те, як зміни зовнішності дали змогу героїні залишатися невидимою в ролі знаменитості в університетському містечку.

Також, *"Naturally, "DoriaMaye" is not her real stage name (a name you would likely know the instant it was mentioned)"* та «Звичайно, "Doria Maye" не є

її справжнім сценічним псевдонімом (ім'я, яке ви, швидше за все, знаєте, як тільки воно згадується).»

У цьому контексті фраза “*Naturally, "Doria Maye" is not her real stage name*” слугує введенням у пояснення про те, що “*Doria Maye*” — не справжнє сценічне ім'я героїні. При цьому в оригіналі використовується слово “*Naturally*”, яке підкреслює, що це факт, який слід очікувати або який не є несподіваним.

Переклад цієї фрази українською («Звичайно, “*DoriaMaye*” не є її справжнім сценічним псевдонімом») точно передає сенс про те, що ім'я “*Doria Maye*” — не справжнє сценічне ім'я, і не створює додаткових підтекстів.

Далі в оригіналі наводиться пояснення “*a name you would likely know the instant it was mentioned*”, що додає контекст про те, що справжнє ім'я героїні відоме публіці та може бути впізнане одразу ж, щойно його згадують. У перекладі ця ідея передана фразою «ім'я, яке ви, скоріше за все, знаєте, як тільки воно згадується», зберігаючи акцент на тому, що реальне ім'я відоме.

Таким чином, переклад з української передає інформацію про те, що “*Doria Maye*” — нереальне сценічне ім'я, і додає контекст про те, що її справжнє ім'я відоме публіці.

Таким чином, прагматичний аспект перекладу вставних конструкцій вимагає від перекладача глибокого розуміння мовних, культурних і соціокультурних особливостей, а також тонкощів спілкування. Це є невід'ємною складовою успішного передання смислу та емоційного відтінку тексту в новій мові.

3.4 Відтворення вставлених конструкцій мовою перекладу в аспекті перекладацьких трансформацій

Відтворення вставних конструкцій у перекладі є складним процесом, що вимагає від перекладача не тільки хорошого знання мов, а й уміння вловити тонкощі культурного та структурного контексту. Цей аспект перекладацької діяльності часто зазнає трансформацій, оскільки відмінності між мовами можуть суттєво впливати на способи передачі вставних конструкцій.

Під час перекладу вставних конструкцій, що включають вирази звернення, вставні слова і фрази, а також модальні частки, перекладач стикається з низкою теоретичних і практичних складнощів. Ці елементи додають тексту емоційні та структурні відтінки, що робить їхній точний переклад вельми складним та інколи навіть викликає необхідність у трансформації.

Наприклад, "*J. Richard Hackman, the leading scholar of teams, spent forty years trying to answer this question.*" та «*Дж. Річард Гекман, провідний дослідник команд, витратив сорок років намагаючись відповісти на це питання.*»

У цій вставній конструкції "*J. Richard Hackman, the leading scholar of teams, spent forty years trying to answer this question,*» основна увага приділяється досліднику J. Richard Hackman та його довголітнім зусиллям у пошуках відповіді на запитання. Richard Hackman і його довголітнім зусиллям у пошуках відповіді на питання. Перекладач успішно передає основну ідею про те, що Hackman — це провідний вчений у галузі команд, і він присвятив сорок років спробам відповісти на це питання. Переклад

зберігає структуру оригіналу і точність передачі ключових елементів інформації.

Однак варто зазначити, що під час перекладу з англійської на українську мову деякі тонкощі можуть втрачатися. Наприклад, в англійському варіанті “*the leading scholar of teams*” підкреслює не тільки видатний статус Наскман як ученого, а й його провідну роль у галузі дослідження команд. В українському перекладі це може частково втратитися, але загальна суть зберігається.

Проте перекладач успішно передає ключовий зміст вставної конструкції, адаптуючи його до мовних особливостей українського тексту.

Насамперед важливо зазначити, що вставні конструкції збагачують текст, надають йому індивідуальності та виразності. Однак, переклад цих конструкцій стикається з проблемою культурної залежності. Наприклад, вирази звертання, такі як «дорогий» або «панове», можуть не мати прямого аналога в іншій мові, а їхній переклад вимагає не тільки лінгвістичних, а й культурних навичок.

Іншим аспектом є зміна структури речення за наявності вступних конструкцій. Порядок слів і форма вступних елементів у різних мовах можуть значно відрізнятися. Це створює необхідність у переосмисленні структури речення під час перекладу, щоб зберегти природність і логіку тексту цільовою мовою.

Вирази звернення являють собою ще один виклик. Їхнє емоційне забарвлення і культурна значущість вимагають ретельного аналізу і вибору відповідного еквівалента в цільовій мові. Важливо врахувати контекст звернення, щоб правильно передати емоційний відтінок, який може бути ключовим для розуміння тексту.

Наприклад, *"Leadership, on the other hand, is the particular skill of being able to guide and influence the people."* та «З іншого боку, лідерство — це особливе вміння бути здатним спрямовувати та впливати на інших людей.»

Запропоноване речення в оригіналі містить вставну конструкцію "on the other hand," («з іншого боку,» у перекладі), що використовується для введення контрасту між двома ідеями або позиціями. У даному випадку, ця конструкція вводить другий бік аргументу або порівнювану ідею.

Перекладач впорався із завданням передання цієї вставної конструкції, запровадивши її аналог «з іншого боку», в українському варіанті. При цьому збережено контрастний характер виразу, який надає другому реченню протиставлення першому.

Якість перекладу оцінюють не тільки за точністю передання смислу, а й за тим, наскільки добре зберігається структура і стиль оригіналу. У цьому випадку перекладач успішно передав ідею контрасту, зберігаючи при цьому лаконічність і структуру оригінального речення.

Також варто зазначити, що модальні частки, такі як «же», «би», «чи», можуть вносити суб'єктивні нюанси в текст. Їхній переклад вимагає не лише лінгвістичної точності, а й уваги до тонкощів стилю та емоційного забарвлення висловлювання.

Проблеми з еквівалентами виникають через те, що багато вставних конструкцій не мають прямих відповідників в інших мовах. Перекладач змушений використовувати свій досвід і творчий підхід для підбору найкращих конструкцій, що відповідають особливостям цільової мови.

Важливо враховувати також рівень формальності або неформальності вставних конструкцій, оскільки вони можуть змінювати стиль тексту. Перекладач має дотримуватися цього стилю, щоб зберегти індивідуальність авторського почерку.

Наприклад, *"In your early days as a manager, what matters most is transitioning gracefully into the role and nailing the essentials of leading a small team"* та «У перші дні вашої роботи менеджером найважливіше — це плавно влитися в роль в роль і засвоїти основи керівництва невеликою командою. командою».

У цій вставній конструкції *"In your early days as a manager, what matters most is transitioning gracefully into the role nailing the essentials of leading a small team,"* міститься низка ключових аспектів, які перекладач повинен врахувати:

Оригінальна фраза звучить інформативно та мотиваційно. Перекладач має прагнути зберегти цей тон і підкреслити важливість плавного переходу в роль і освоєння основ керівництва маленькою групою.

Перекладач має зважати на контекст, що йдеться про роль менеджера, і адаптувати фразу до цільової аудиторії, зберігаючи водночас її зрозумілість і актуальність. Важливо зберегти структуру речення, щоб зберегти логіку висловлювання. Переклад має чітко передавати послідовність дій, починаючи з переходу в роль і закінчуючи освоєнням основ керівництва.

Перекладач має добирати терміни, які максимально точно передають зміст оригіналу. Наприклад, *"transitioning gracefully"* може бути передано як «плавно влитися». Переклад має бути структурований і легко сприйматися. Це важливо для того, щоб повідомлення про збереження плавності переходу й освоєння ключових навичок було ясным і зрозумілим для читача.

Отже, якість та ефективність перекладу в цьому випадку залежать від уміння перекладача зберегти не тільки буквальный зміст, а й стилістичні та емоційні аспекти оригіналу, а також адаптувати їх під цільову аудиторію.

Таким чином, відтворення вставних конструкцій у мові перекладу являє собою складний і багатогранний процес. Перекладач повинен володіти

глибоким розумінням обох культур, володіти лінгвістичними навичками та уважно аналізувати текст, щоб передати не тільки буквальне значення, а й емоційні та структурні аспекти оригіналу.

Проблеми з еквівалентами в перекладі вставних конструкцій являють собою одне з найскладніших випробувань для перекладачів. Багато з цих конструкцій не мають точних відповідників в інших мовах, що створює необхідність у ретельному доборі найкращих аналогів, при цьому зберігаючи зміст і структуру оригіналу. У перекладі виразів звернення, наприклад, слова «дорогий» або «панове» можуть нести емоційні відтінки, які складно передати буквально, вимагаючи від перекладача тонкого відчуття мови і контексту.

Наприклад, *"Dr. J. M. Juran, the quality guru, also defines a project as a problem scheduled for solution."* та «Гуру якості д-р J. M. Juran також визначає проект як проблему, заплановану для вирішення.»

У даній вставній конструкції *"Dr. J. M. Juran, the quality guru, also defines a project as a problem scheduled for solution"* основна увага приділяється визначенню проекту доктором J. M. Juran, який є гуру в галузі якості. M. Juran, який є гуру в галузі якості. Перекладач цілком точно передає зміст оригіналу, вказуючи, що проект, згідно з доктором Juran, являє собою проблему, заплановану для вирішення.

Однак слід зазначити, що в перекладі є додаткове уточнення «в галузі якості» для терміна *"quality guru"*. Це може бути обгрунтовано, оскільки в російській мові подібні терміни іноді можуть вимагати додаткових пояснень для повного розуміння читачем.

Також варто зазначити, що перекладач успішно зберігає структуру речення і передає основний зміст оригіналу. У даному випадку, вставна

конструкція характеризується хорошою точністю і збереженням ключових термінів.

Крім того, врахування культурних відмінностей є суттєвою проблемою під час перекладу вставних конструкцій. Ці вирази, такі як вставні фрази, звернення та інші, можуть нести в собі культурні відтінки, які в іншому мовному контексті можуть бути незрозумілими або навіть спотвореними. Перекладач має провести ретельний аналіз і врахувати ці відмінності, щоб уникнути втрати сенсу та емоційного забарвлення.

Ще одним аспектом, що потребує уваги під час перекладу вставних конструкцій, є рівень формальності та неформальності. У різних культурних контекстах і типах тексту ці конструкції можуть виявляти формальні або неформальні риси. Перекладач має врахувати цей фактор, щоб зберегти стиль оригіналу та відповідати жанровим особливостям тексту.

Таким чином, розв'язання цих проблем вимагає від перекладача не лише володіння мовою, а й глибокого розуміння культурних особливостей, відчуття стилю та здатності передати емоційні та смислові аспекти оригіналу в контексті цільової мови.

Інтеграція в текст — це важливий аспект під час перекладу вставних конструкцій, таких як вирази звернення, модальні частки та вставні фрази. Перекладач стикається з викликом створення органічного вставлення цих конструкцій у текст так, щоб вони не виділялися із загального контексту, а, навпаки, поєднувалися з ним природним чином. Це вимагає не лише знання мови, а й відчуття стилю та манери автора, щоб зберегти унікальність оригіналу.

Дотримання стилю автора є ключовим аспектом під час перекладу вставних конструкцій. Перекладач має врахувати, яким чином автор використовує ці вирази, щоб передати не лише буквальний зміст, а й емоційні

та стилістичні нюанси. Це допомагає зберегти індивідуальність тексту та передати його особливості новою мовою.

Іноді перекладач може вдаватися до використання додаткових засобів виразності, щоб передати тонкощі вставних конструкцій. Курсив, зміна шрифту або додавання пояснень — усе це може бути використано для акцентування важливих моментів і збереження структури та емоційного відтінку.

Наприклад, "For the first question, one manager laughed and quoted me a poster on our walls: *"Everyday Feels Like a week."* His answer was a variation on the most common thing I hear — there's so much to learn and you feel overwhelmed." та «На перше запитання один менеджер розсміявся і процитував мені плакат на наших стінах: «Кожен день здається тижнем». Його відповідь була варіацією на найпоширенішу річ, яку я чую — так багато треба вивчити, і ви відчуваєш себе перевантаженим.»

Аналізуючи переклад вставної конструкції в цьому контексті, можна зазначити, що перекладач успішно передав загальне смислове навантаження оригіналу. Оригінальна фраза *"Everyday Feels Like a week"* містить метафору, що виражає відчуття важкості та тривалості часу. Перекладач використав аналогічну метафору в українському варіанті, зберігаючи смисловий зв'язок.

При цьому перекладач також врахував контекст і включив додаткову інформацію про плакат на стінах, що може допомогти читачеві краще сприйняти суть сказаного менеджера.

Слід зазначити, що в українському перекладі збережено емоційне відтінення відповіді менеджера («розсміявся»), що важливо для передавання загального настрою сцени. Крім того, перекладач уникає буквального перекладу і натомість надає читачеві природний і легко сприйманий текст українською мовою.

Таким чином, переклад вставної конструкції в цьому контексті виконано якісно, зберігаючи зміст, емоційне забарвлення та легкість сприйняття.

Трансформація ідіом і фразеологізмів являє собою окреме завдання під час перекладу вставних конструкцій. Ідіоми та фразеологізми можуть бути вкрай культурно-залежними, і їхній точний аналог може бути відсутній у цільовій мові. Перекладач має бути гнучким і креативним, знаходячи відповідні еквіваленти або проводячи трансформації, щоб зберегти сенс і ефект оригіналу.

Таким чином, в інтеграції в текст важливим є збереження стилю й особливостей автора, використання додаткових засобів виразності та грамотна трансформація ідіом, що дає змогу передати весь спектр сенсу вставних конструкцій у новій мові.

Важливим етапом роботи зі вставними конструкціями під час перекладу є аналіз контексту, в якому вони використовуються. Перекладач повинен глибоко розуміти сенс і тонкощі виразів, щоб правильно передати їхнє значення та емоційний відтінок. Це також передбачає врахування культурних особливостей, оскільки в різних мовах і культурах ті ж самі вставні конструкції можуть сприйматися по-різному.

Редакція та коригування після завершення перекладу є невід'ємною частиною процесу. Важливо упевнитися, що вставні конструкції органічно вписуються в текст і зберігають оригінальний зміст. Це також дає змогу уникнути лінгвістичних і стилістичних помилок, які можуть виникнути в результаті перекладу.

Таким чином, відтворення вставних конструкцій у мові перекладу — це складний і тонкий процес, який вимагає від перекладача не лише доброго знання мов, а й чуйності до культурних нюансів тексту. Перекладач

стикається з викликом не просто передати буквальне значення слів, а й зберегти емоційні відтінки, структуру речень і стиль автора, враховуючи при цьому особливості цільової мови.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження були розглянуті різні аспекти пов'язані із вставними словами та вставленими конструкціями в контексті перекладу та науково-навчальних текстів. Визначення даних понять виявило їх значимість у структурі пропозиції та його функціональне впливом геть текст. Також були виділені різноманітні типи граматично ізольованих частин речення, що дало можливість глибше зрозуміти їхню різноманітність та вплив на мовне вираження.

Вставні слова та конструкції — це лінгвістичні елементи, впроваджені в основне речення для надання додаткової інформації, емоційного забарвлення або зміни тоновим відтінком висловлювання. Вони виконують різноманітні функції, включно з вираженням почуттів, уточненням контексту, або введенням додаткової інформації.

Однією з основних функцій вставних слів є вираження емоцій та відтінків. Наприклад, вставні слова типу «на щастя» або «як відомо» надають тексту емоційного забарвлення або уточнюють інформацію. Вставні конструкції, такі як звернення, вставні фрази або модальні частки, урізноманітнюють структуру речення, збагачуючи його смисловими відтінками.

І вставні слова, і конструкції можуть використовуватися для створення ефективної комунікації, вносячи додаткові аспекти у висловлювання. Обидва елементи слугують для передавання відтінків, емоцій та виділення важливих моментів у тексті. Однак, вставні конструкції, на відміну від вставних слів, можуть змінювати структуру речення, що впливає на його синтаксичну цілісність.

Функції вставних слів і конструкцій були розглянуті в широкому контексті, виявляючи їхню роль у передачі емоційного забарвлення, інтенції того, хто говорить, а також їх вплив на структуру та стиль тексту. Це надало важливі інсайти у лінгвістичні та стилістичні аспекти використання вставних елементів.

Модель відтворення вставних елементів під час перекладу виявила складність та багатогранність цього процесу. Перекладач стикається із завданням збереження сенсу, структури та емоційного забарвлення вставних елементів мовою перекладу. Прагматичний аспект перекладу вставних слів та конструкцій наголосив на важливості обліку контексту, культурних особливостей та комунікативних цілей тексту.

Загальні висновки щодо перекладу вставних елементів науково-навчальних текстів виглядають обнадійливими, але потребують ретельного дослідження. Відтворення вставних елементів мовою перекладу потребує як мовної компетентності, а й розуміння контекстуальних, стилістичних і прагматичних нюансів тексту. У цьому контексті перекладацькі трансформації стають ключовим інструментом для досягнення точного та ефективного перекладу вставних елементів у науково-навчальних текстах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова Л. Вставні та вставлені конструкції в історичному дискурсі. *Рідний край*. 2018. № 1 (38). С. 139 – 147.
2. Аркушин Г.. Західнополіські вставні слова для привернення уваги співрозмовників. *Лінгвостилістичні студії*. 2017. Вип. 7. С. 8 - 15.
3. Бабій І., Свистун Н. Вставні слова і вставлені конструкції як типи ускладнень простих речень (на матеріалі роману Володимира Лиса «Століття Якова»). *Новітні тенденції розвитку сучасної гуманітаристики (присвячена світлій пам'яті професора Гром'яка Романа Теодоровича) : збірник тез всеукраїнської наукової конференції (21 березня 2023 року)*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 33-36.
4. Баранник Д. Х. Два рівні граматичної структури речення. *Мовознавство*. 1993. № 6. С. 13–19.
5. Волчанська Г. Вставні конструкції у малій прозі Володимира Винниченка. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія «Філологічні науки». Випуск 62. Кіровоград, 2005. С. 204–209.
6. Галайбіда О. В. Вставлені конструкції в українському художньому тексті : автореф. дис. канд. філол. наук : спец. 10.02.01 українська мова. К., 2009, 20 с.
7. Галайбіда О. В. Вставлені конструкції в українському художньому тексті : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 українська Київ, 2009. 20 с.
8. Грицина В. І. Особливості функціонування вставлених конструкцій в офіційно-діловому стилі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Лінгвістика» : зб. наук. пр, 2010. С. 30–33.

9. Грицина В. Особливості функціонування вставлених конструкцій в офіційно-діловому стилі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Лінгвістика»: збірник наукових праць. 2010. Вип. XII. С. 30–33.
10. Грицина В. Семантика вставлених одиниць у реченнях публіцистичного стилю. *Південний архів. Філологічні науки : зб. наук праць*. Херсон: Вид-во ХДУ, 2003. Вип. XXIII. С. 54–57.
11. Ємельяненко, Г. Вставні слова як засоби реалізації лінгвокреативності. *Лінгвістичні студії*, 2013. № (27). С. 79-84.
12. Жайворонок В.В. Вставлені речення та розділові знаки при них. *Українська мова та література в школі*, 1980. Вип. 6. С. 16–17.
13. Житар І. В. Семантичні типи вставлених поширювачів речення, кореферентних синтаксемам базового речення. *Українська мова у XXI столітті: традиції і новаторство: тези доповідей Всеукраїнського лінгвістичного форуму молодих учених, Київ, 21–23 квітня 2010 року*. Київ : ІАЦ “Спейс-Інформ”, ФОП Гудименко, 2010. С. 93–96.
14. Житар І. В. Стилїстичні функції вставлених конструкцій у науковому й публіцистичному стилях сучасної української мови (порівняльний аспект). *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2013. Вип. 9 (2). С. 235–246.
15. Житар І. В. Давиденко Т. А. Ф Особливості функціонування вставлених конструкцій у публіцистичному стилі української мови. *Філологічні студії*, 2017. вип. 16. С. 335–342.
16. Завальнюк І. Комуникативно-прагматичні функції та стилїстичні вияви вставних одиниць у сучасному українському газетному мовленні. *Українська мова*. 2009. № 1. С. 15–32.

17. Кадомцева Л. О. Синтаксично ізольовані частини речення. *Сучасна українська літературна мова: синтаксис*. Київ: Наук. думка, 1972. С. 224-231.
18. Кадомцева Л. О. Українська мова: Синтаксис простого речення Київ : Вища школа, 1985. 126 с.
19. Караман С. О., Караман О. В., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. Київ : Літера ЛТД, 2011. 560 с.
20. Кульбабська О. В. Функційний потенціал вставних конструкцій у газетно-публіцистичному тексті. *Одеський лінгвістичний вісник*. Одеса.2017. С. 106 –110.
21. Мамалига А. Рівні текстового виокремлення вставних і вставлених конструкцій (на матеріалі газет). *Вісник Київ. ун-ту ім. Т. Шевченка*. Серія: Журналістика. Київ, 1997. Вип. 4. С. 239–248.
22. Мойсієнко А.К. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис Простого Ускладненого речення. Київ : ПП Я. Січовик, 2006. 240 с.
23. Новікова О. О. Функційні особливості вставних конструкцій в лінгвоукраїністиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : філологія. 2019. Вип. 39, т. 1. С. 36–40.
24. Новікова О.О. Вставні та вставлені конструкції в сучасній українській мові: статус, функції. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія : Філологічні науки. 2019. Випуск XVIII. С. 162–177.
25. Новікова О.О. Структурно-семантичні особливості вставних конструкцій у художніх текстах сучасних українських письменників. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2019. Том 30 (69), № 3, Ч. 1. С. 47-54.
26. Олійник З. П. Вставні і вставлені компоненти у структурі висловлювання і тексту : автореф. дис. ...канд. філол. наук. Донецьк, 2002. С.19.

27. Писаренко, К. (2020). Вставні та вставлені конструкції в наукових та офіційно-ділових текстах. *ББК Ш*, 2020. №81.411. С. 121.
28. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови : підруч. для студ. гуманіт. спец. вищ. закл. освіти. Тернопіль: Богдан, 2000. С. 246.
29. Романченко А. П. Вставлені одиниці як засіб комунікативного впливу в науковому дискурсі Одес. лінгв. вісн. 2014. Вип. 3. С. 204-209.
30. Сворак, Н. Я. (2009). Вставлені конструкції як елемент авторської репрезентації у текстах засобів масової інформації (на матеріалі української та французької преси). *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*, 2009. № (18). С. 125-135.
31. Сидоренко, Л. О. Вставні слова (словосполучення, речення). Групи вставних слів і сполучень слів за значенням. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, 2014. № 8. С. 66-69.
32. Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: проблемні питання. Київ: Вища школа, 1994. 668 с.
33. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис / За ред. акад. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1972. 514 с.
34. Турчак О. М. З історії вивчення вставлених конструкцій як синтаксичної категорії структурно-комунікативного рівня. Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Серія : Мовознавство, 2011. Вип. 17. С. 160–166.
35. Харченко С. Особливості функціонування вставлених конструкцій у науковому стилі української мови. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Лінгвістика» : зб. наук. пр. Херсон : Вид-во ХДУ, 2010. Вип. XII. С. 112–118.
36. Целікова Є. Є. Комунікативно-прагматичні особливості вставних слів і конструкцій у науково-навчальних текстах. *Сучасна філологія: перспективи та пріоритетні напрями наукових досліджень*: Міжнародна науково-практична

- конференція. Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2020. С. 61–65.
37. Целікова Є.Є. Комунікативно-прагматичні особливості вставних слів і конструкцій та способи їх перекладу : магістерська робота. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2020. 100 с.
38. Шевчук С. В., Кабиш О. О., Клименко І. В. Сучасна українська літературна мова: навчальний посібник. Київ : Алерта, 2011. 544 с.
39. Шемякіна Н. В. Особливості актуального членування вставних речень, які передають слова автора. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія : Філологія. 2018. Вип. 18. С. 335–342.
40. Шульжук К. Ф. Речення із вставними і вставленими компонентами. *Синтаксис української мови: підручник*. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. С. 166–171.
41. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: підручник. Київ: «Академія», 2004. 408 с.
42. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. 2-ге видання, доповнене. Київ: Видавничий центр «Академія», 2010. №2. 406 с.
43. Crain, S. , M. Nakayama Structure dependence and grammar formation. *Language*, 1987. №63, 3. P. 522-543.
44. Danes F. Functional Sentence Perspective and the Organization of the Text. *Papers of functional sentence perspective*. Prague : Academia, 1974. P. 79–103.
45. Duvall, E., Robbins, A., Graham, T., Divett, S. Exploring filler words and their impact. *Schwa. Language & Linguistics*, 2014. № 11. P. 35-49.
46. Gósy, M. Filler words in children's and adults' spontaneous speech. *In The 9th Workshop on Disfluency in Spontaneous Speech*, 2019. №9. 89 p.

47. Hazel, M., McMahon, C., Schmidt, N. Immediate feedback : A means of reducing distracting filler words during public speeches. *Basic Communication Course Annual*, 2011. №23(1). 6 p.
48. Hudson, R. A. “Lexical Insertion in a Transformational Grammar.” *Foundations of Language* 14, 1979. №. 1. P.89–107.
49. Ishihara, S., Kinoshita, Y.. Filler words as a speaker classification feature. In Proceedings of the 13th Australasian International Conference on *Speech Science and Technology*, 2010. №13. P. 34-37.
50. Jackendoff R. “Morphological and Semantic Regularities in the Lexicon.” *Language* 51,1975. №3. P. 639–710.
51. Laserna, C. M., Seih, Y. T., Pennebaker, J. W. Um... who like says you know: Filler word use as a function of age, gender, and personality. *Journal of Language and Social Psychology*, 2014. №33(3). P. 328-338.
52. MacKay, D.G. Lexical insertion, inflection, and derivation: Creative processes in word production. *J Psycholinguist Res*, 1979. №8. P. 477–498.
53. *Morphological Metatheory* / ed. by Harley H., Siddiqi D. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2016. 560 p.
54. Radford A. *Syntax: A Minimalist Introduction*. Велика Британія: Cambridge University Press, 1997. 283 p.
55. Stępień M. *Wyrażenia parentetyczne w strukturze wypowiedzi: właściwości semantyczne, składniowe, prozodyczne*. Warszawa, 2014. 193 p.
56. *Syntactic Theory and First Language Acquisition: Binding, dependencies, and learnability*. Велика Британія: Taylor & Francis Group, 1994. 536 p.
57. Zhu G., Caceres, J. P., Salamon, J. Filler word detection and classification: A dataset and benchmark. *Cornell University*, 2022. №2. 5 p.

SUMMARY

The total number of pages is 69, the number of sources used is 57.

The subject of the study is the communicative and pragmatic features of the use of insertion words and constructions in English and their translation into Ukrainian.

The object of the study is the insertion of words and constructions in English.

The aim of the study is to identify the communicative and pragmatic features of the insertion words and constructions in English with the subsequent analysis of their translation into Ukrainian.

Theoretical and methodological foundations: the study of the communicative and pragmatic features of insertion words and constructions in English based on the materials of Azarov (2018), Babiyy and Svystun (2023), Emelianenko (2013), Kulbabska and Kulbabska (2017), Novikov (2019), Pysarenko (2020), Svorak (2009), Sydorenko (2014), and Tselikova and Tselikova (2020).

Results: The study examined aspects of the use of insertion words and constructions in translation and scientific and educational texts. Determining their role in the sentence structure and their impact on the text allowed us to understand their functionality. Insertion elements, such as words and constructions, add emotional color and variety to the sentence structure. The functions of insertion words include expressing emotions and connotations, clarifying the context, and providing additional information. Their use helps to create effective communication by emphasizing important points in the text. However, insertions, like words, can change the syntactic integrity of a sentence. The study found that insertion elements play a key role in conveying emotions and defining the structure of the text. In translation, they create difficulties, requiring the translator to preserve the meaning, structure and emotional expression. The pragmatic aspect of translation emphasizes the importance of taking into account the context, cultural peculiarities and communicative goals.

Keywords: *inserted words, inserted constructions, linguistic elements, translation, scientific and educational texts, functions of inserted elements, sentence structure, emotional coloring, context, translation transformation.*

Декларація академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Патюпкіна Єлизавета Андріївна, студент(ка) 2 курсу магістратури, форми навчання заочна, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) – перша англійська, адреса електронної пошти yelyzavetapatyupkina@gmail.com

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему “КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВСТАВНИХ СЛІВ І КОНСТРУКЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ” відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;
- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____

ПІБ (студент) Патюпкіна Є. А.

